

Obsah

Úvod	9
------------	---

ČÁST I

Základní principy transformace českého školství po roce 1989 ...	13
---	-----------

1 Klíčové mezníky transformačního procesu – projekty reformem a koncepce vzdělávací politiky	15
2 Teoretická východiska vnitřní proměny školy	27
2.1 Mapování výchozího stavu – základní problémy	27
2.2 Humanizace školy – základní východisko transformace	32
2.3 Koncept práv dítěte a jeho vliv na cíle a pozici dítěte ve vzdělávání.....	37
2.4 Psychodidaktické principy nového pojetí vyučování	48
2.5 Koncept dobré, kvalitní školy.....	73

Literatura	83
-------------------------	-----------

ČÁST II

Proměny primárního vzdělávání v historicko-srovnávacím kontextu	89
--	-----------

3 Proměny primární školy z hlediska vnější reformy	93
4 Proměny primární školy z hlediska vnitřní reformy	97
4.1 Teoretická východiska a projektované změny	97
4.2 Základní tendence v reformním úsilí českých primárních škol po roce 1989	116

Literatura	135
-------------------------	------------

ČÁST III

Transformační procesy ve vybraných oblastech primárního vzdělávání	139
5 Český jazyk a literatura	141
5.1 Koncepce předmětu a potřeby žáka a společnosti	141
5.2 Spojení a odloučení jazyka mluveného a psaného	147
5.3 Učebnice a dokumenty: cíle, učivo, strategie výuky	150
5.4 Změny v přístupech jednotlivých aktérů proměny	156
5.5 Výhledy	160
6 Počáteční čtenářská gramotnost	161
6.1 Proměna koncepce výuky počátečního čtení	164
6.2 Proměna výuky počátečního čtení v praxi českých primárních škol	168
6.3 Závěr	173
7 Matematika	175
7.1 Cíle a hodnoty	175
7.2 Jak měnit hodnoty?	176
7.3 Motivace	178
7.4 Fakta a algoritmy vs. schopnosti a kultura myšlení	179
7.5 Jak zkoušet (diagnostikovat) kulturu matematického myšlení	181
7.6 Koncepce primárního matematického vzdělávání	183
7.7 Mechanismus poznávacího procesu	185
7.8 Rozhodující role modelů	186
7.9 Učebnice	188
7.10 Závěr	191
8 Přírodovědné vzdělávání	193
8.1 Vzdělávací programy a učebnice	193
8.2 Učitelovo pojetí výuky	205
8.3 Závěr	207
9 Společenskovední vzdělávání	209
9.1 Myšlenkové zdroje pojetí vlastivědy v české škole	209
9.2 Počátky věcného učení v české škole	211
9.3 Vlastivěda před rokem 1989	213
9.4 Kritika tradiční koncepce vlastivědy v Evropě	214
9.5 Společenské vědy místo vlastivědy	216
9.6 Učení o společnosti v současné české škole z hlediska zamýšleného kurikula	218

9.7	Realizované kurikulum – obsahový aspekt	219
9.8	Charakter vyučování	221
9.9	Závěr	222
10	Výchova k demokratickému občanství	225
10.1	Výchova k občanství jako společenský trend	225
10.2	Pojem občanství	226
10.3	Cíle výchovy k občanství	227
10.4	Stav výchovy k občanství v českých školách	228
10.5	Aktuální otázky výchovy k občanství	233
10.6	Závěr	243
11	Dramatická výchova v rámci kurikula primární školy	245
11.1	Základní principy dramatické výchovy	245
11.2	Historické souvislosti	247
11.3	Učitel a žák v dramatické výchově	249
11.4	Typy lekcí	251
11.5	Rozvoj dramatické výchovy v devadesátých letech	252
11.6	Perspektivy	254
	Literatura	257
 ČÁST IV		
	Reflexe alternativních a inovativních přístupů ke vzdělávání	263
12	Rozvoj alternativního školství v České republice po roce 1989 ...	267
12.1	Pedagogická orientace alternativních škol a jejich rozvoj po roce 1989	269
12.2	Legislativní a organizační podmínky	275
12.3	Pozitiva, dosavadní výsledky	276
12.4	Perspektivy dalšího vývoje	277
13	Program Škola podporující zdraví v kontextu proměn českého školství	279
13.1	Základní charakteristika programu	279
13.2	Význam bezpečného prostředí a výzkumné ověřování kvality sociálního klimatu v ŠPZ	285
13.3	Legislativní a organizační podmínky	289
13.4	Hodnocení programu ŠPZ	289
13.5	Perspektiva dalšího vývoje programu ŠPZ v ČR	292

14 Program Začít spolu v kontextu proměn českého školství	295
14.1 Základní charakteristika programu	295
14.2 Legislativní a organizační podmínky implementace programu Začít spolu do vzdělávacího systému v ČR	304
14.3 Silné stránky a úskalí programu Začít spolu	305
14.4 Perspektiva dalšího vývoje programu Začít spolu v ČR	307
Literatura	309